

TÜRKİYE LPG PİYASASINDA GELECEK STRATEJİLERİ

Muhammed Demir
Daire Başkanı

10. Türkiye Enerji Zirvesi
6-8 Ekim 2019 Antalya

Türkiye'de LPG'nin Tarihçesi

- Dünya'da yaklaşık 100 yıldır ticari olarak kullanılan LPG, yaklaşık 60 yıldır Türkiye'de kullanılmaktadır.
- 1961 yılından(ilk dolum tesisi) itibaren tüplü LPG faaliyeti başlamıştır.
- 1970'lerden itibaren önce sanayide, sonra diğer alanlarda dökme gaz olarak LPG kullanımı başlamıştır.
- Dünya'da yaklaşık 70 yıldır ticari olarak kullanılan otogaz LPG, 1995 yılından itibaren Türkiye'de kullanılmaktadır.
- 1961 yılında sadece 630 ton/yıl civarında olan ülke tüketimi yıldan yıla ciddi artış göstermiştir.
- 1960'lı yıllarda 3 dağıtım şirketi varken 1970'li yıllarda şirket sayısı 9'a çıkmıştır.
- 1960-1970 yılları arasında şirketlerin kendi oluşturdukları davranış kodları çerçevesinde işleyen serbest piyasa yapısı mevcuttur.
- 1970-1998 yılları arasında sektörde fiyat düzenleme ve izin verme faaliyetleri Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmüştür.
- 1998-2005 yılları arasında ise fiyatlarda ABD dolarına endeksli bir çalışma esası benimsenmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

(20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Kanun)

- Kurum, kamu tüzel kiŐilini haiz olup idari ve mali özerkliĐe sahiptir.
- Kurum, tüzel kiŐilerin yetkili oldukları faaliyetleri ve bu faaliyetlerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini tanımlayan Kurul onaylı lisansların verilmesinden, ..., piyasa performansının izlenmesinden, performans standartlarının ... oluŐturulmasından, tadilinden ve uygulattırılmasından, denetlenmesinden, bu Kanunda yer alan fiyatlandırma esaslarını tespit etmekten, ... piyasada bu Kanuna uygun Őekilde davranılmasını sağlamaktan sorumludur.
- Kurum, Kurul kararıyla bu Kanun hükümleri uyarınca çıkaracağı yönetmelikleri, piyasada faaliyet gösteren tüzel kiŐilerin ve ilgili kurum ve kuruluŐların görüŐlerini alarak hazırlar.

02/03/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanunun Amacı (m.1);

Yurt içi (Rafineri Üretimi) ve yurt dışı kaynaklardan (İthalat) temin olunan sıvılaştırılmış petrol gazlarının (LPG), güvenli (can, mal ve çevre güvenliği) ve ekonomik (hesaplı, uygun fiyatlı) olarak rekabet ortamı (rekabetçi bir piyasa yapısı*) içerisinde kullanıcılara (Otogaz, tüplü ve dökme LPG kullanıcıları) sunumuna ilişkin piyasa faaliyetlerinin (Piyasa faaliyeti: LPG'nin ithali, ihracı, depolanması, taşınması, dağıtımı ve bayiliğini) şeffaf, eşitlikçi ve istikrarlı biçimde sürdürülmesi için gerekli düzenleme (İkincil mevzuat düzenlemeleri-lisans ve izin süreçleri), yönlendirme, gözetim (piyasa izleme) ve denetim (uyarı veya idari yaptırımlar/para cezaları) faaliyetlerinin yapılmasını sağlamaktır.

Düzenleme Yaklaşımımız

- ❖ İhtiyaç yoksa hiç düzenleme yapma, ihtiyaç varsa az ve öz düzenleme yap,
- ❖ Mümkün olduğu kadar düzenleme kaynaklı maliyetleri asgari düzeyde tut,
- ❖ Teknolojiyi kullan ve muhatapların da kullanmasını teşvik et,
- ❖ Mevzuat elverdiği sürece, cezalandırma mekanizmalarını son çare olarak düşün,
- ❖ Mümkün mertebe serbest piyasanın işleyişine müdahale etme, sektörün davranış kodlarını kendisinin oluşturması konusunda inisiyatif almasını teşvik et,
- ❖ İzle/Geri Bildirimleri Al → (İhtiyaç varsa) Değişiklik/Düzeltilme yap,

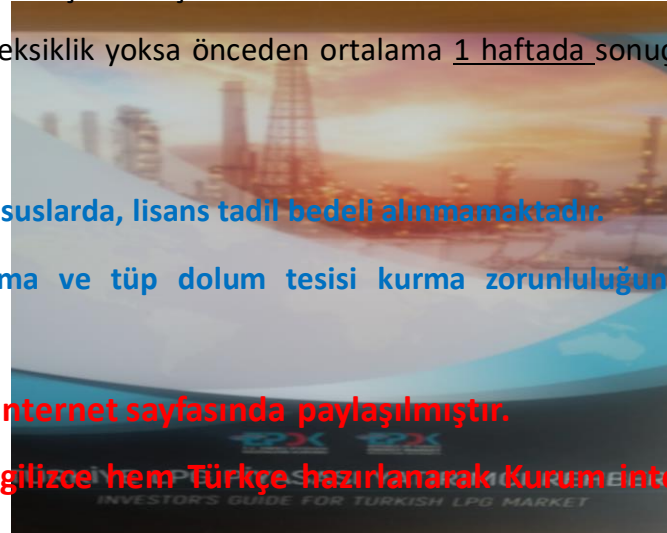
Serbestleştirme/Kolaylaştırma Çalışmaları

- İhtisas gümrüklerinde yapılması gereken analizler sadeleştirilmiş ve ithalat aşamasında yapılması mümkün olmayan analizler listeden çıkarılmıştır.
- Lisans metinleri sadeleştirilmiş lisans tadil ihtiyacı asgariye indirilmiştir.
- 7222 sayılı Kurul Kararı ile tüp bayilerinin mevzuata aykırı iş ve işlemlerine yaptırım uygulanması işlemlerin mahallinde/mahallindeki idarelerce yapılması kararlaştırılmıştır.
- 5307 sayılı Kanunda yapılan değişiklikte stok hesaplamasına esas alınan dönemde yurt içi pazar payı yüzde ikinin altında olan LPG dağıtıcı lisans sahipleri stok yükümlülüğünden muaf tutulmuşlardır.
- 2019 yılı başı itibariyle tüm lisans işlemleri sadece elektronik ortamda yapılmaktadır.
- Karayolu ile LPG taşıma, lisans kapsamından çıkartılıp bildirim tabi kılınmıştır.
- Ana Sözleşme, Hizmet Sözleşmesi, Pazarlama Projeksiyonu, Vergi Kimlik Belgesi ve Adli sicil belgesi, Sigorta poliçesi gibi belgeler kaldırılmış **beyan esas**ı getirilmiştir.
- Hem otopaz istasyonları hem de dolun tesisleri için Sorumlu Müdür Kontrol Kayıt Defteri uygulaması yürürlükten kaldırılmıştır.
- Sunulan belgelerde sadece noter onayı şartı yerine ilgili makam onayları da kabul edilmiştir.
- Mevzuattaki işlem süreleri, 15 işgününden 10 işgününe düşürülmüştür.
- Fiiliyatta otopaz bayilik lisans işlemleri, herhangi bir eksiklik yoksa önceden ortalama 1 haftada sonuçlandırılırken şimdi genellikle aynı gün içerisinde sonuçlandırılmaktadır.
- Tesis koordinatları Kurum sistemlerine işlenmiştir.

Yetkili idarelerden kaynaklı lisans tadil gerektiren hususlarda, lisans tadil bedeli alınmamaktadır.

- LPG dağıtıcı lisansı alabilmek için tüp sahibi olma ve tüp dolun tesisi kurma zorunluluğunun kaldırılmış ve Ulusal/Mahalli LPG dağıtıcı ayrımı kaldırılmıştır.
- LPG Tüketicisinin El Kitabı hazırlanarak Kurum internet sayfasında paylaşılmıştır.
- Türkiye LPG Piyasası Yatırımcı Rehberi hem İngilizce hem Türkçe hazırlanarak Kurum internet sayfasında paylaşılmıştır.

Lisanslandırma İşlemleri

Lisans Türü	2006 Sonu (Adet)	Eylül 2019 (Adet)	Değişim (%)
LPG Dağıtıcı Lisansı	53	98	85
LPG Depolama Lisansı	78	106	36
LPG Taşıma Lisansı	31	58	87
LPG Otogaz Bayilik Lisansı	5.749	10.730	87
LPG Tüpü İmalatı Lisansı	14	11	-21
LPG Tüpü Muayenesi Tamiri Bakımı Lisansı	101	85	-16
Genel Toplam	6.026	11.088	84

Tesis Sayıları-Büyükükleri

Tüp Dolum Kapasitesi ile 2018 yılı Tüplü LPG Satışları Mukayesesi (175* adet tüp dolum tesisi var)				Kapasite Kullanım Oranı (%)
Piknik Tüpü Dolum Kapasitesi (ton/yıl)	537.472	Piknik Tüplü LPG Satışı-2018 (ton/yıl)	66.742	12,42
Mutfak Tüpü Dolum Kapasitesi (ton/yıl)	2.948.015	Mutfak Tüplü LPG Satışı-2018 (ton/yıl)	590.459	20,03
Sanayi Tüpü Dolum Kapasitesi (ton/yıl)	702.966	Sanayi Tüplü LPG Satışı-2018 (ton/yıl)	93.084	13,24
Toplam Tüp Dolum Kapasitesi (ton/yıl)	4.188.453	Toplam Tüplü LPG Satışı-2018 (ton/yıl)	750.285	17,91

*Tüp dolum tesisi zorunluluğu kalktığı ve tüplü LPG satışları düştüğü için tesis sayısı günden güne azalmaktadır.

Dökme LPG Kullanıcı Sayısı	3.430
Tüplü LPG Bayi Sayısı	7.200
Otogaz LPG Dönüşümü Yapan Firma Sayısı	500 – 1.000 arasında
Otogaz Yakıtlı Araç Sayısı	4.704.434

	Tank Türü	Antrepo	Gümrüklü	Kokusuz LPG Tankı	Toplam
Lisans Türü					
LPG Dağıtıcı Lisansı	Kapasite (m3)		37.697	573	38.270
	Tank sayısı		254	8	262
LPG Depolama Lisansı	Kapasite (m3)	40.439	703.187	9.810	753.436
	Tank sayısı	10	738	10	758
Genel Toplam	Kapasite (m3)	40.439	740.884	10.383	791.706
	Tank sayısı	10	992	18	1.020

LPG Taşıma Lisansı Türü	Adedi
Boru Hattı	36
Denizyolu	5
Karayolu ile LPG taşıma, lisans kapsamından çıkarılmıştır.	

Karayolu Taşıma Araç Cinsi	Adedi
Çekici	856
Römork	185
Tanker	1.139
Yarı Römork	573
Genel Toplam	2.753

Türkiye;

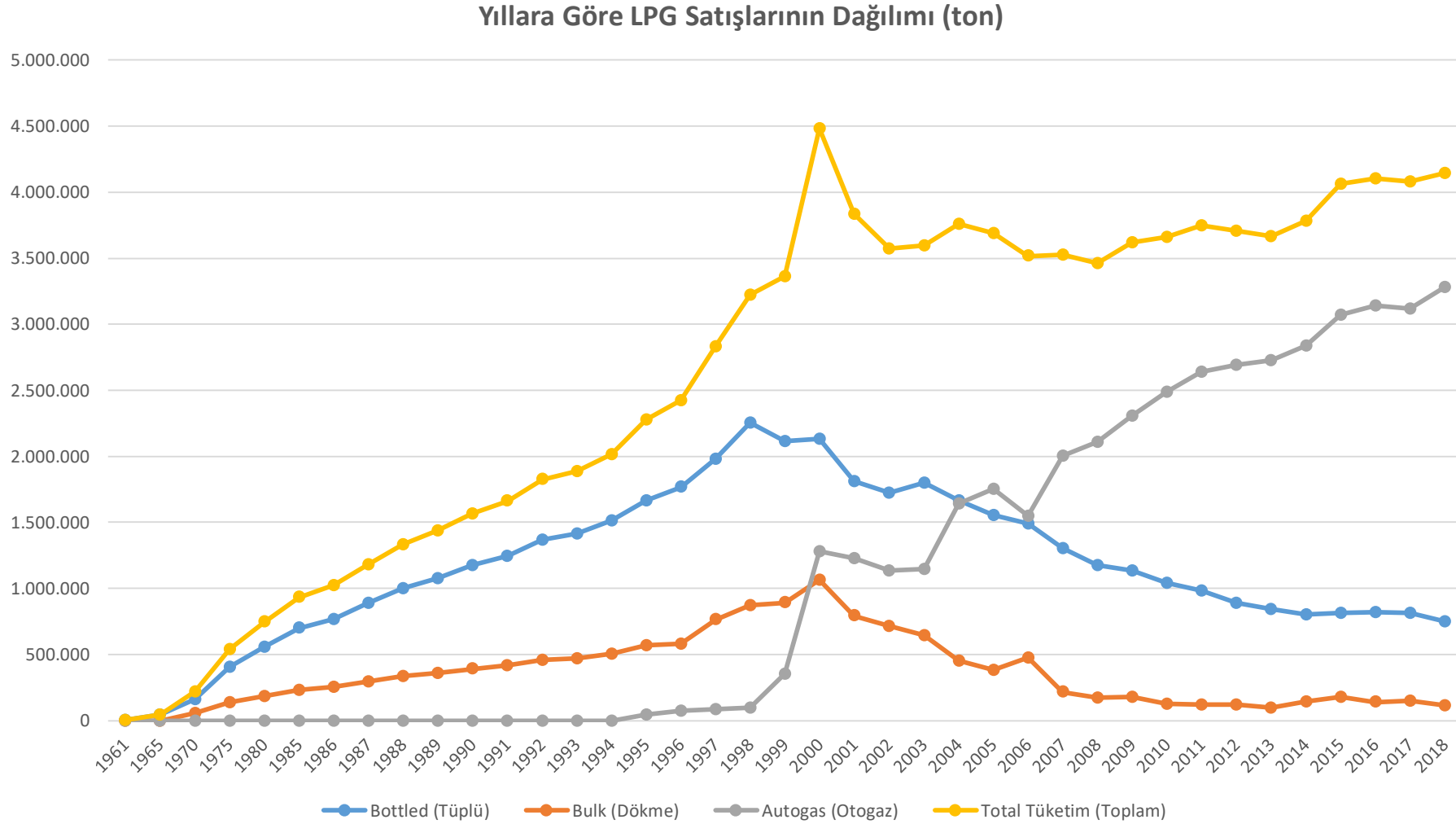
- ❖ Toplam LPG tüketiminde Dünya'da 16., Rusya ve Almanya'dan sonra Avrupa'da 3. sırada yer almaktadır.
- ❖ LPG Üretiminde Dünya'da 34. sırada yer alırken Avrupa'da 10. sıradadır.
- ❖ Otogaz tüketiminde ~~Güney Kore'den sonra Dünya'da 2.~~, **Dünya'da 1. sıradadır.**
- ❖ Ayrıca otogaz yakıtlı araç sayısında %16,5; otogaz istasyon sayısında ise %14'lük payla Dünyada birinci sıradadır.

LPG Piyasası Genel Görünümü (ton-%)

	2013 Sonu	%	2014 Sonu	%	2015 Sonu	%	2016 Sonu	%	2017 Sonu	%	2018 Sonu	%
-Üretim*	733.353	19,19	698.385	18,23	899.280	20,63	972.240	22,15	1.015.305	23,07	916.774	21,71
-İthalat	3.088.191	80,81	3.132.605	81,77	3.460.849	79,37	3.417.583	77,85	3.385.734	76,93	3.306.044	78,29
Toplam Arz	3.821.544	100	3.830.990	100	4.360.129	100	4.389.823	100	4.401.039	100	4.222.818	100
-Yurtiçi Satışlar	3.663.844	97,86	3.785.252	97,14	4.061.064	94,03	4.103.354	95,07	4.080.359	93,87	4.146.448	97,41 (100)
*Tüplü LPG	841.646	22,48	800.949	20,55	815.547	18,88	820.412	19,01	812.208	18,69	750.284	17,63 (18,09)
*Dökme LPG	95.273	2,54	145.895	3,74	176.281	4,08	141.010	3,27	151.582	3,49	112.994	2,65 (2,73)
*Otogaz LPG	2.726.925	72,84	2.838.408	72,84	3.069.237	71,07	3.141.932	72,79	3.116.569	71,7	3.283.170	77,13 (79,18)
-İhracat	79.995	2,14	111.382	2,86	257.643	5,97	212.926	4,93	266.368	6,13	110.040	2,59
Toplam Talep	3.743.839	100	3.896.634	100	4.318.707	100	4.316.280	100	4.346.727	100	4.256.488	100

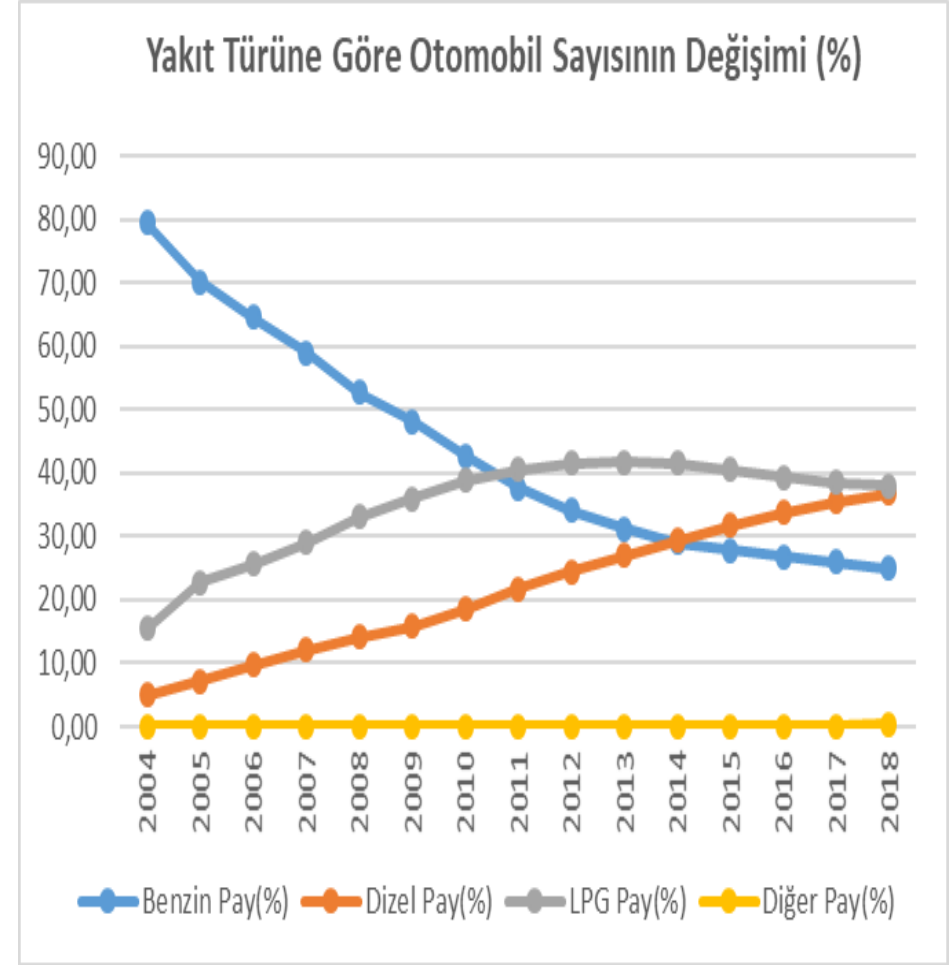
*Türkiye’de üretilen LPG, ham petrolün rafine edilmesi neticesinde ortaya çıkan ürünlerden birisidir. Ham petrolde de ithalata bağımlıyız.

Yıllara Göre LPG Satışlarının Dağılımı

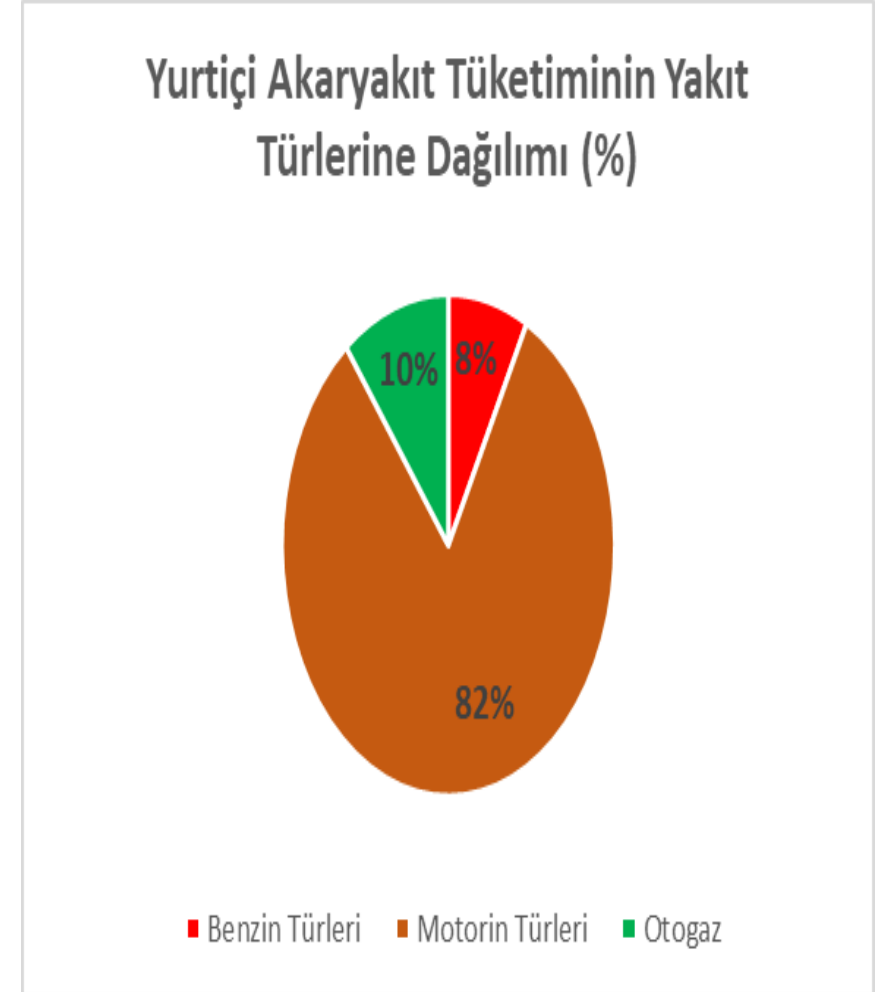
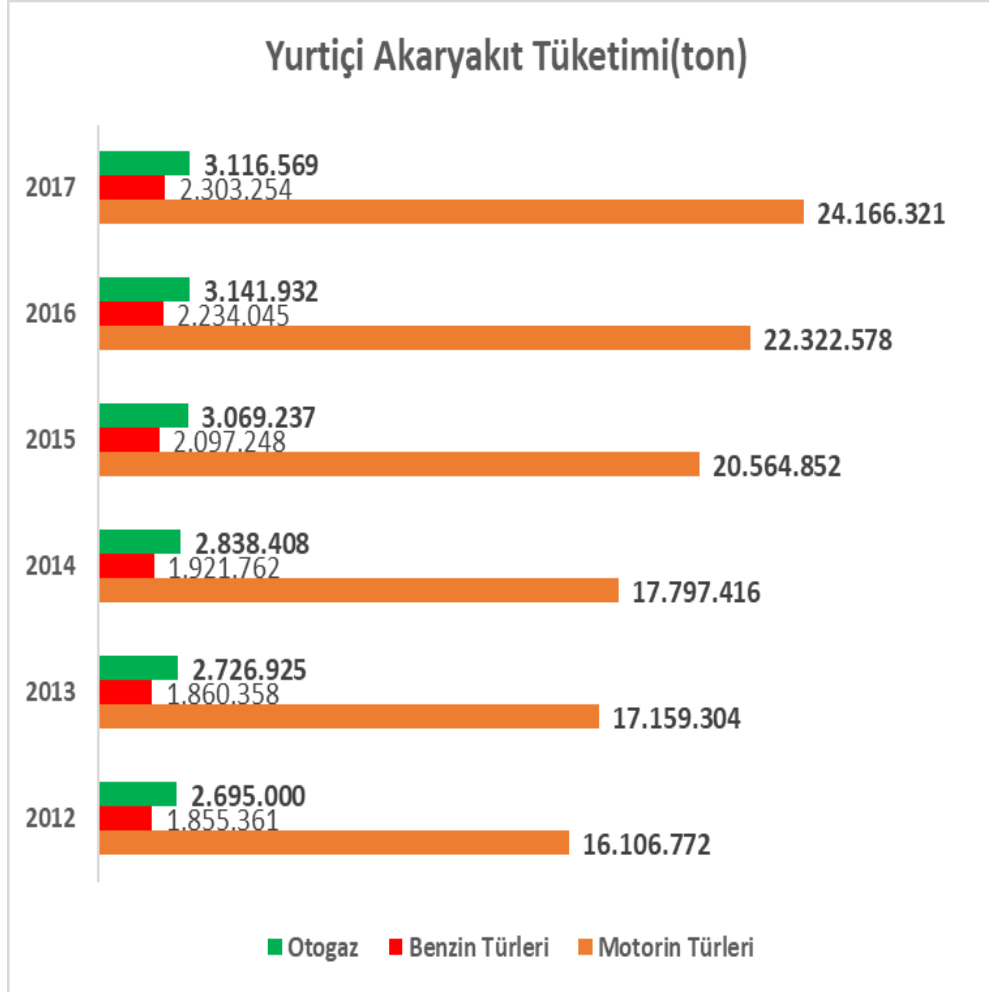

LPG tüketimi 2000 yılında 4.481.510 tonla en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz ve sonrasında LPG'ye uygulanan vergilerin arttırılması, ayrıca doğal gaz kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte tüplü ve dökme LPG tüketimi azalmaya başlamıştır. Buna mukabil otogaz LPG tüketimi sürekli artmıştır.

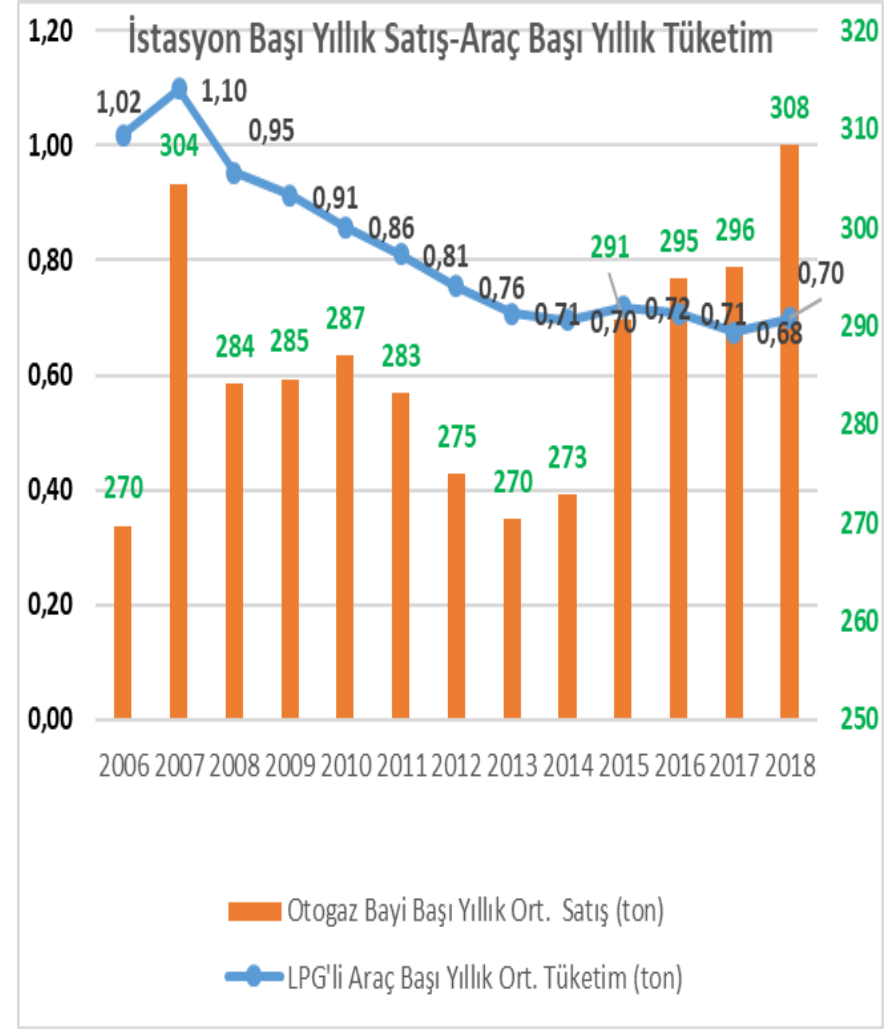
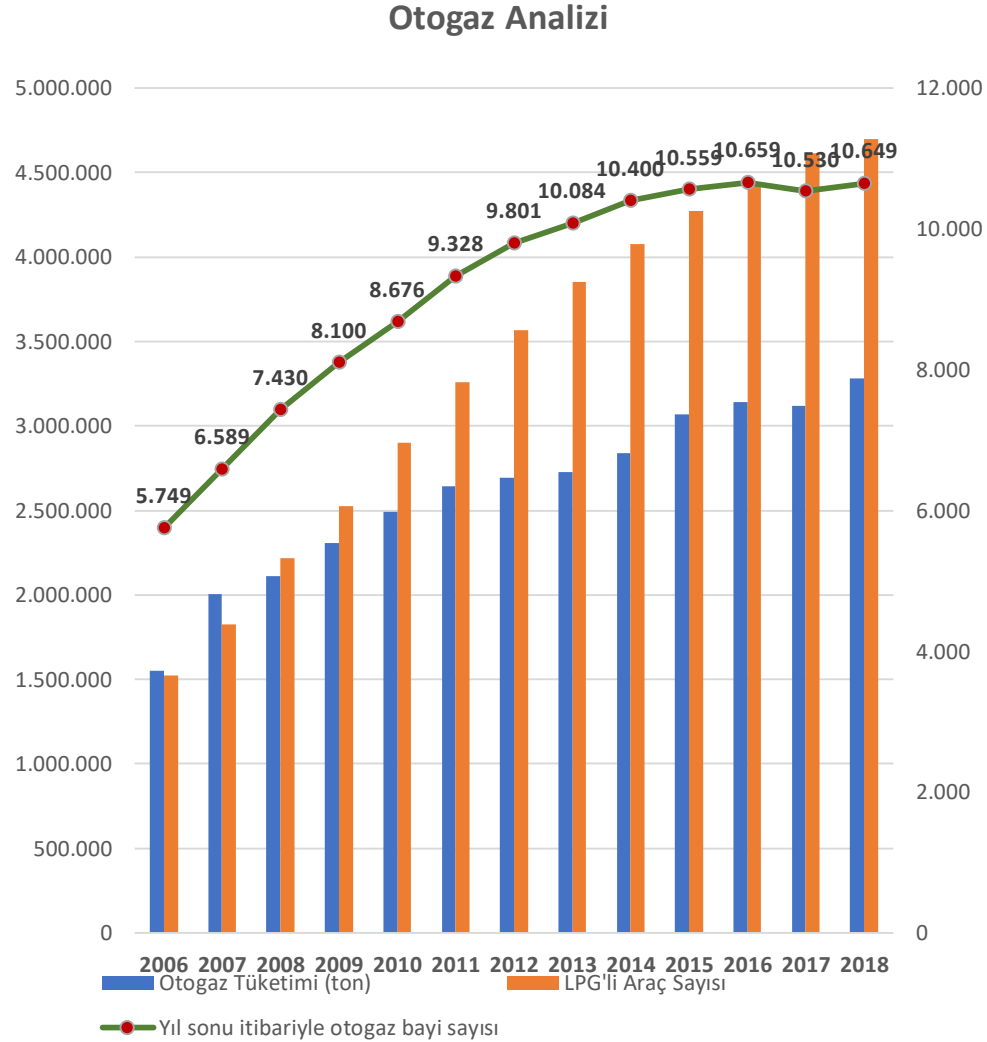
Türkiye Otomobil Sayısının Değişimi

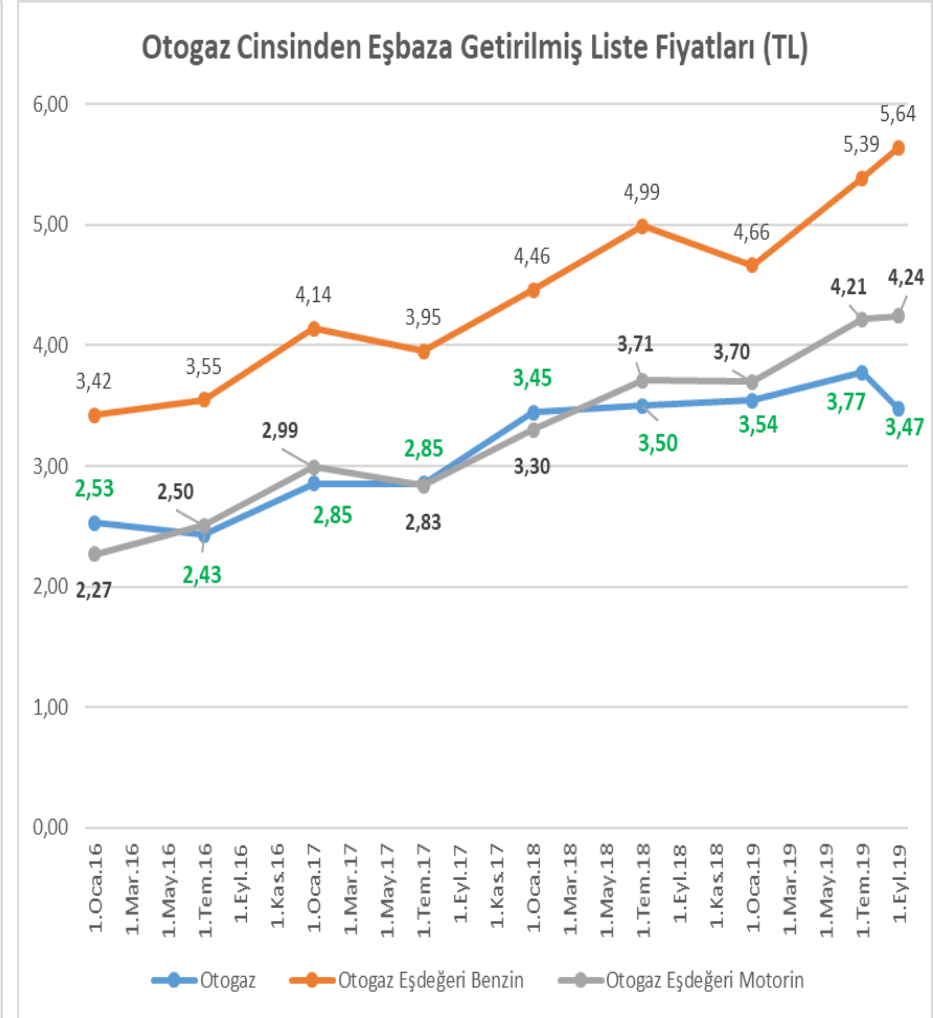
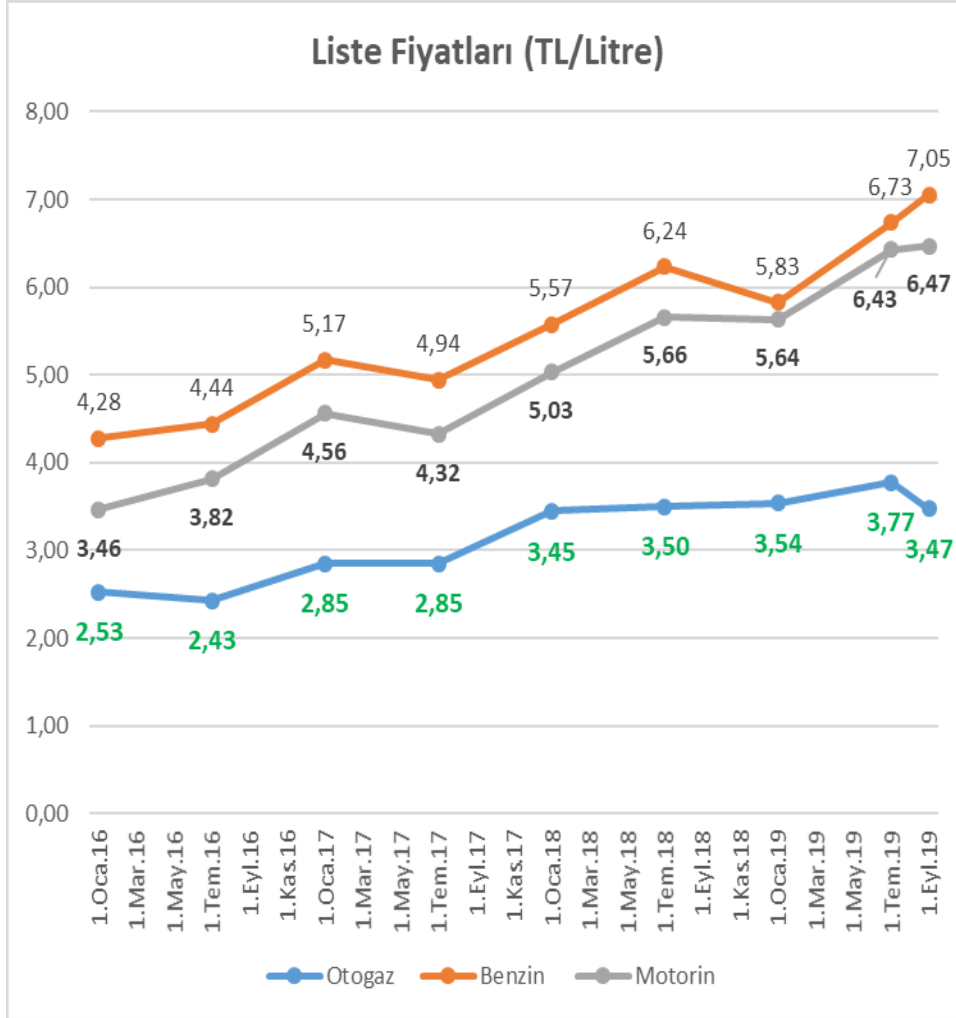
Türkiye Akaryakıt Tüketiminin Değişimi

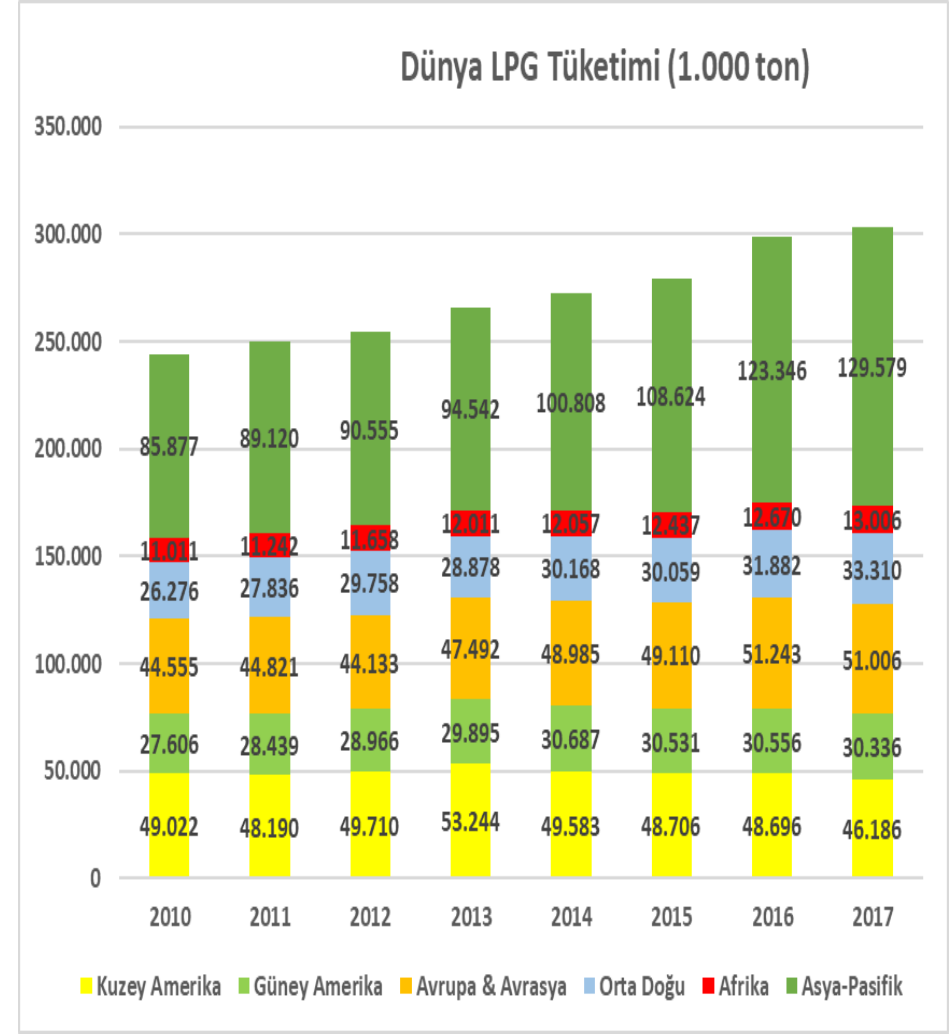
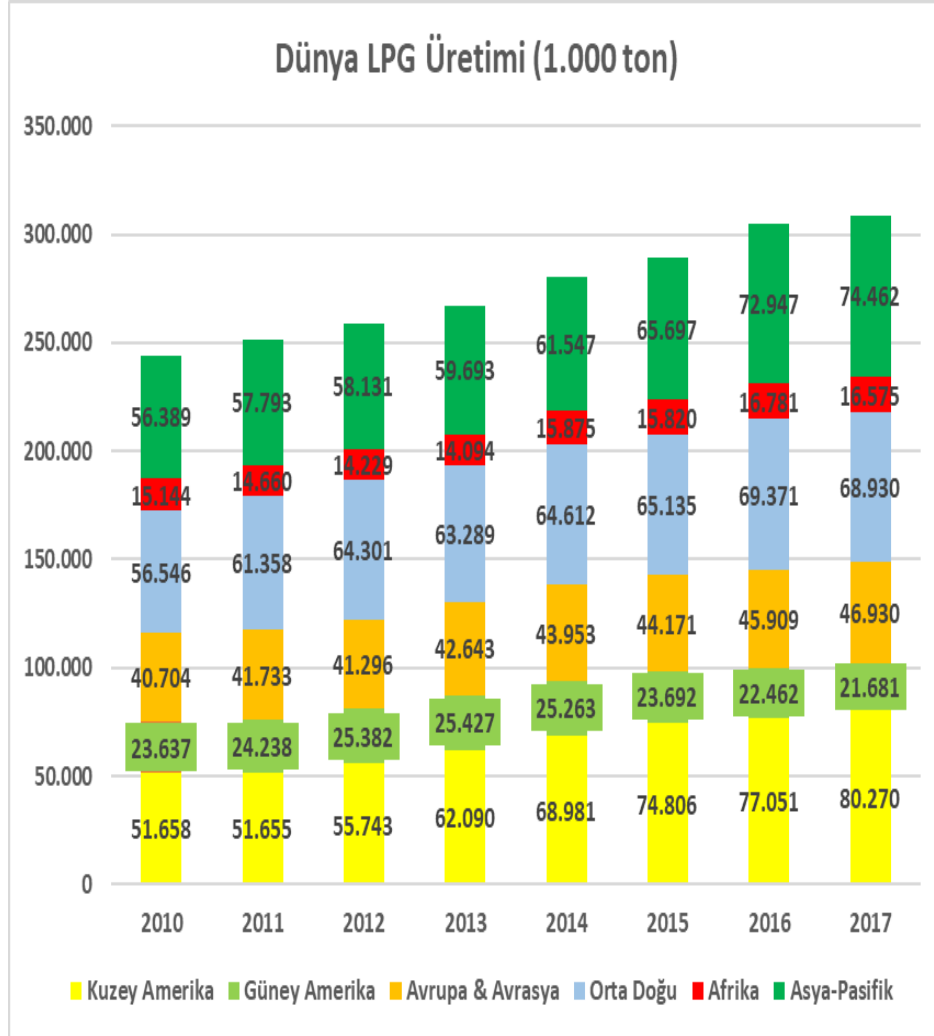
Otogaz LPG Temel Veriler

Karşılaştırmalı Ürün Fiyatları

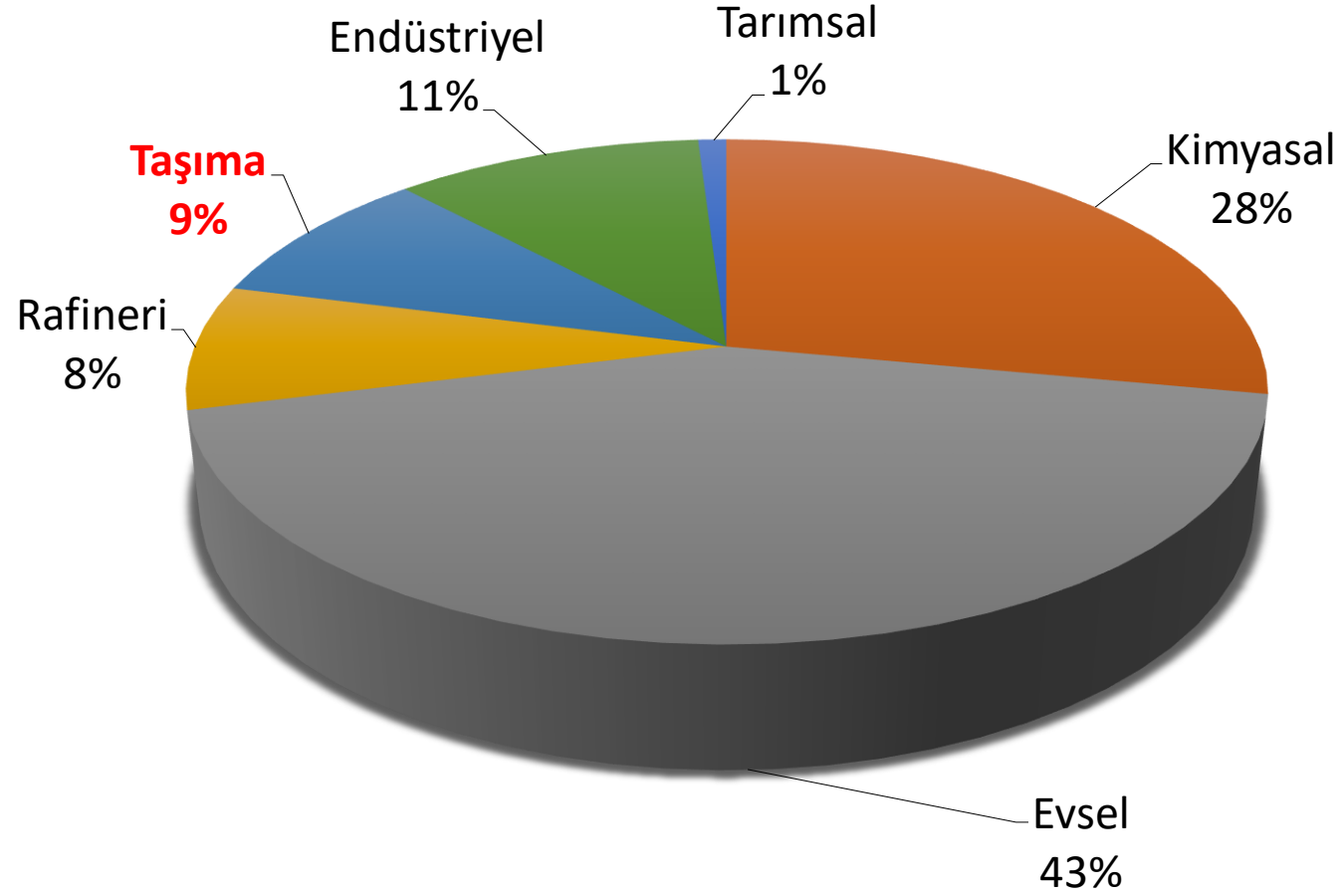

Dünya LPG Üretim ve Tüketiminin Değişimi

Kaynak: WLPGA Raporları

Dünya'da LPG Kullanımının Sektörel Dağılımı

Kaynak: WLPGA Raporları

Gelecek Öngöröleri (???....???)

- Dünyada enerji ve çevre politikalarındaki değişimlerin ölkemize etkisi
- Star Rafinerinin işletmeye girmesi ile LPG üretiminde artış
- Dizel yakıtlı araçlara getirilen kısıtlamalar
- Doğal gazın hem konutlarda ve sanayide hem de ulaşımda yaygınlaşması (tüplü-dökme & otogaza etkisi)
- Elektrikli araçların ve altyapının (şarj ünitelerinin) yaygınlaşması, elektrik depolamanın yaygınlaşması ve maliyetinin düşmesi ile şarj sürelerinin kısalması ve uzun mesafe gidilebilmesi(otogaza etkisi)
- Vergi ve teşvik politikalarındaki olası değişiklikler
- Mevzuattaki olası değişiklikler
- Tüketici tercihlerindeki deęişiklikler